

Navodila za programsko opremo

phpESP verzija 2.0

Dokument poda navodilo administratorju strežnika glede priprave in namestitve, nato pa uporabnika vodi skozi celotni proces anketiranja, to je od priprave in popravljanja ankete, preko izvedbe, do analize rezultatov.

Avtor navodil: dr. Renato Lukač
Datum: December 2007

Center odprte kode Slovenije
Spletna stran: <http://www.coks.si/>
Elektronski naslov: podpora@coks.si
Telefon: 02 4216153

SPARK, Inštitut za raziskave in razvoj, Černelavci
Ledavska ulica 47, Černelavci
9000 Murska Sobota

PhpESP – NAVODILA

Avtor dokumenta: dr. Renato Lukač

Email: Renato_AT_Spark.si

Spletna stran projekta PhpESP: <http://phpesp.sourceforge.net/>

Lokalna podpora: <http://www.coks.si>

E-pošta: podpora@coks.si

Forum: <http://forum.coks.si/viewforum.php?f=12>

Tel. 02 421 61 53

Lokalizacija, dokumentiranje in podpora uporabnikom za aplikacijo PhpESP tečejo v sklopu Centra odprte kode Slovenije (COKS). Ustanovitev COKS in začetno delovanje financira Ministrstvo za visoko šolstvo, znanost in tehnologijo RS v sklopu Javnega razpisa za izbor izvajalca za razvojno-podporni center za odprto kodo (2007).

1. Uvod

PhpESP (php Easy Survey Package) je paket orodij za PHP. Preko enostavnega spletnega vmesnika omogoča ustvarjanje, preizkušanje, izvajanje in analiziranje spletnih anket ter izvoz podatkov. Za vpeljavo in aktiviranje spletne ankete mora poskrbeti sistemski administrator strežnika.

2. Za administratorja strežnika: priprava potrebnih servisov

Delovanje phpESP je pogojeno s primerno prevedenimi in konfiguriranimi paketi, ki so na primer na Linux strežniku spletni strežnik Apache z omogočenim serviranjem skriptnega jezika PHP. Potrebna je tudi zbirka za delo s podatkovnimi bazami MySQL. Na aktualnih in najbolj razširjenih distribucijah Linuxa to ne predstavlja nobenega problema. Administrator mora namestiti navedene pakete, ki so že primerno prevedeni in konfigurirani, v bazo mora dodati ustrezen vnos, za kar ima že tudi nared potrebni skripti. Spremeniti mora vsaj geslo za dostop do baze in ga vstaviti v inicializacijsko datoteko za phpESP.

2.1. Priprava paketa

S spletne strani projekta <http://phpesp.sourceforge.net/> je potrebno sneti paket za zadnjo stabilno verzijo pod Downloads – Latest Stable Release. Paket je potrebno premakniti na področje, katero dosega spletni strežnik in ga tam razpakirati, kar za aktualno verzijo v času pisanja tega dokumenta (verzija 1.8.2) storimo tako, če je korensko področje spletnega strežnika Apache /usr/local/apache/htdocs:

```
cd /usr/local/apache/htdocs
gunzip phpESP-1.8.2.tar.gz
tar xvf phpESP-1.8.2.tar
```

V tem primeru smo premaknili paket kar na korensko področje spletnega strežnika. Seveda lahko to storimo tudi na katero koli področje, ki je dosegljivo spletnemu strežniku. Nato lahko preimenujemo razpakirano področje na zeleno, na primer *ankete*, in se pomaknemo v to področje:

```
mv phpESP-1.8.2 ankete
cd ankete
```

Za dani primer bo orodje dosegljivo na našem strežniku pod:

```
http://nas_streznik/ankete
```

Privzeto uporabniško ime je "root", geslo pa "esp". To geslo je potrebno nujno takoj po konfiguraciji spremeniti.

2.2. Priprave baze podatkov

V naslednjem koraku je potrebno dodati bazo podatkov in uporabnika v MySQL. To lahko storimo na več načinov, najenostavneje pa je uporabiti kar priloženi skripti *scripts/db/mysql_create.sql* in *scripts/db/mysql_populate.sql*. V prvi je potrebno predhodno menjati geslo, ki je na začetku nastavljeno na "phpesp", na nekaj drugega. To geslo se potem kmalu spet rabi v konfiguraciji. Druga skripta uredi zadeve okoli tabel. Obe skripti je potrebno zagnati kot uporabnik "root" v MySQL.

Priporočljivo je to storiti preko CLI (Command Line Interface) samega MySQL:

```
mysql -u root -p < scripts/db/mysql_create.sql
```

```
mysql -u root -p phpesp < scripts/db/mysql_populate.sql
```

2.3. Konfiguriranje, varnost in testiranje

V `admin/phpESP.ini.php` je treba spremeniti nekaj osnovnih nastavitev. Nujne so:

- `base_url` (osnovni URL, na katerem bo orodje dosegljivo)
- `db_user` (uporabnik za bazo podatkov)
- `db_pass` (geslo za uporabnika za bazo podatkov)

Slednje geslo je ravno tisto, ki je bilo omenjeno malo prej, da je potrebno spremembe z začetne vrednosti `"phpesp"` v `scripts/db/mysql_create.sql`.

Pred preizkušanjem je zelo priporočljivo nastaviti primerne pravice za konfiguracijsko datoteko `admin/phpESP.ini.php` na tako, da ne bodo do nje mogli dostopati vsi uporabniki sistema, ampak samo administrator (`root`) in skupina (na primer `www`), pod katero teče spletni strežnik, na primer tako:

```
chown root.www admin/phpESP.ini.php
```

```
chmod 0440 admin/phpESP.ini.php
```

Sledi še testiranje. V brskalniku nastavimo URL in se prijavimo kot uporabnik `"root"` z geslom `"esp"`. Geslo nemudoma menjamo.

3. Uporabniki

Ko sistemski administrator strežnika namesti in konfigurira vso programsko opremo za spletne ankete, preda podatke za dostop in upravljanje z anketami upravitelju anket in od tod naprej rabimo za delo le še omreženi računalnik s spletnim brskalnikom. Obstajajo tri vrste uporabnikov:

- **Upravitelj** je lahko eden ali jih je več. Imajo moč nadzora nad celotnim sistemom, vendar je njihova primarna naloga oblikovanje uporabnikov in skupin iz naslednje skupine, to je avtorjev.
- **Avtorji** so druga skupina. Lahko oblikujejo ankete, jih testirajo, aktivirajo, končajo ter analizirajo. Skratka, to so tisti, ki ankete pripravljajo in si pridobijo na koncu neke rezultate.
- **Anketiranci** so tretja skupina. To so navadni uporabniki, ki lahko le izpolnjujejo privatne ankete, za katere je potrebna prijava z uporabniškim imenom in geslom. Avtorji lahko namreč določijo ali bo anketa privatna ali javna. Za javno ni potrebno nobeno uporabniško ime in geslo, za privatne pa so ravno uporabniki iz te tretje skupine, to je anketiranci. To so torej uporabniki, ki izpolnjujejo privatne ankete, to je take z omejenim dostopom. Uporabniško ime in geslo dobijo od avtorja ankete.

Uporabnike iz zadnjih dveh skupin lahko združujemo v skupine. Smiselno je uporabnike s podobnih področij združevati. Lahko bi imeli strežnik za ankete za več podjetij ali zavodov, na katerem bi za vsako ustanovo oblikovali posebej skupino. V večjih ustanovah bi bila smiselna delitev na razne interesne skupine. Vsak predstavnik skupine bi od upravitelja anket prejel uporabniško ime in geslo, s katerim bi potem oblikoval uporabniške dostope za kolege iz svoje skupine.

4. Priprava ankete

Ankete pripravljajo uporabniki iz skupine Avtorji. Najprej mora anketo ustvariti. Možno je tudi kopiranje že obstoječe ankete v novo, kar je smiselno vedno, ko si na začetku pomagamo z obstoječimi anketami. Ustvarjanje in popravljanje ankete ima pet korakov:

1. nastavitev splošnih podatkov (Slika 1); dodeli se:

- ime ankete
- skupino lastnika
- naslov in podnaslov ankete
- dodatno besedilo, recimo navodila za izpolnjevanje
- besedilo ali spletni naslov za potrditev zaključka izpolnjevanja ankete
- poštni naslov, kamor se pošlje kopija vsake izpolnjene ankete (če ni podan naslov, se ne pošlje kopija) in
- temo, to je oblika in barvne kombinacije

Survey Design

[Help](#)

General Questions Order Preview Finish

The information on this tab applies to the whole survey. Fill out this page then go to the **Fields** tab to edit individual fields.

Name *Required*
Survey filename. This is used for all further access to this survey. (no spaces, alpha-numeric only)

Owner / *Required*
User and Group that owns this survey.

Title *Required*
Title of this survey. This appears at the top of every page of this survey. (free-form, including spaces)

Subtitle
Subtitle of this survey. Appears below the title. (free-form, including spaces)

Additional Info
Text to be displayed on this survey before any fields. (i.e. instructions, background info, etc.)

Confirmation Page (URL)
The URL to which a user is redirected after completing this survey.
OR
 (heading text)
 (body text)
Heading (in bold) and body text for the "Confirmation" page displayed after a user completes this survey. (URL, if present, takes precedent over confirmation text.)

Email
Sends a copy of each submission to address (or leave blank for no email backup).

Theme
Select a theme (css) to use with this survey.

Slika 1: Splošni podatki o anketi.

2. **dodajanje in popravljanje vprašanj** (Slika 2); poda se:

- (a) ime vprašanja;
- (b) tip vprašanja;
- (c) morebitno dolžino in natančnost (to velja za numeričen odgovor, za besedilo lahko določi število vrstic in število znakov za vsako vrstico) glede na tip vprašanja;
- (d) opredeli se ali je odgovor na vprašanje obvezen ali ni;
- (e) možni odgovori (le pri nekaterih tipih vprašanj).

Če želimo popravljati obstoječe vprašanje, kliknemo na gumbek s številko vprašanja v gornjem delu in uredimo popravke.

The screenshot shows the 'Survey Design' interface in a browser window titled 'phpESP'. The main heading is 'Survey Design' with a 'Help' link below it. A navigation bar contains five tabs: 'General', 'Questions', 'Order', 'Preview', and 'Finish'. Below the tabs, there is a prompt: 'Edit this question, or click the number of the question you would like to edit:'. A row of buttons numbered 1 through 9 and a 'New Question' button is visible. The 'Questions' tab is active, showing a table for 'Question 6'.

Question Name	Type	Length	Precision	Required?
PETO_VPRA_	Dropdown Box	0	0	No

Text

Pri tem vprašanju se vam spusti meni in izerete en možen odgovor.

Enter the possible answers (if applicable). Enter 'other' on a line by itself to create a fill-in-the-blank answer at the end of this question. Any blank lines will be suppressed.

- Prvi odgovor
- Drugi odgovor
- Tretji odgovor
- Štetni odgovor

Buttons: Add another answer line, Clear all answer lines

Buttons numbered 1 through 9 and a 'New Question' button are visible at the bottom of the question editor.

The survey title and other general fields are on the **General** tab. Individual survey questions are added and modified on the **Questions** tab. Questions may be re-ordered or deleted from the **Order** tab. You may see a preview of your survey at any time, by going to the **Preview** tab. If you have no further changes click **Finish** to go back to the Management Interface.
[Click here to open the Help window.](#)

Buttons: General, Questions, Order, Preview, Finish

Powered By phpESP, v(1.8.2)

Slika 2: Oblikovanje vprašanj.

3. vrstni red vprašanj; označi se želeno vprašanje in s klikom na gumbek premika gor ali dol. V novejši različici se vrstni red vprašanj spreminja preko številke pred imenom vprašanja na seznamu. Po potrebi se izbriše vprašanje preko gumbeka desno od vprašanja in in doda morebitne prelome. Novejše različice omogočajo preko gumbeka za popraviljanje desno od imena vprašanja takojšen prehod na popraviljanje določenega vprašanja.

4. Predogled; dobimo na vpogled anketo, kot bo v produkciji. S pomočjo gumbekov na vrhu lahko preklapljammo med razdelki, ki jih predhodno naredimo z vstavljanjem prelomov. (Sliki 3 in 4, ki tudi kažeta razne možnosti tipov vprašanj)

Slika 3: Predogled ankete, 1. del.

	1	2	3	4	5
Ankete so koristne.	☐	☐	☐	☐	☐
Spletne oblike ankete je mogoče.	☐	☐	☐	☐	☐
V prihodnje bom zanesljivo uporabljal spletne ankete.	☐	☐	☐	☐	☐
Oblikovanje spletne ankete je enostavno.	☐	☐	☐	☐	☐
Analiza rezultatov spletne ankete je enostavna.	☐	☐	☐	☐	☐

Slika 4: Predogled ankete, 2. del.

5. Konec ustvarjanja in popraviljanja; s tem dobimo URL povezavo na anketo in poleg tega tudi eno vrstico HTML kode, katero je možno vstaviti v svojo spletno stran in v njo integrirati anketo.

5. Testiranje in anketiranje

V upravljalnem vmesniku lahko anketi menjamo status. Vsaka anketa ima enega od statusov:

- urejevalni,
- preizkusni,
- aktivni,
- končan ali
- arhiviran.

Dokler nimamo dokončno oblikovane ankete, preklapljam med urejevalnim in preizkusnim statusom. V prvem načinu je dovoljeno popravljanje, v drugem pa lahko nastajajočo anketo preizkušamo. Ko smo zadovoljni z vsebino in obliko, aktiviramo anketo, s čimer je omogočena njena uporaba, to je izpolnjevanje anket, in s tem zajemanje podatkov. Anketirancem damo URL, ki nam ga je orodje posredovalo pri urejanju splošnih podatkov po jezičkom „Končaj“ ali pa ta URL ali del PHP kode integriramo v lastno spletno stranjo in od tam preko povezave anketirance napotimo na anketo.

Na voljo je tudi možnost preklopa dostopa med javnim in privatnim. Pri javnem dostopu lahko do ankete dostopajo vsi uporabniki, pri privatnem pa samo anketiranci, ki jim avtor dovoli dostop preko uporabniškega imena in gesla z uvrstitvijo v skupino „Anketiranci“. To je tista tretja skupina uporabnikov iz delitve uporabnikov anket.

6. Analiza in izvoz rezultatov

Po končanem izpolnjevanju anket spremenimo njeni status upravljalnem vmesniku na končana in s tem preprečimo morebitno izpolnjevanje anket po danem roku. Kadar ankete več ne rabimo, jo arhiviramo. Za aktivno ali končano anketo je možno pregledovanje rezultatov in poročil, analiziranje korelacij med anketami in izvoz podatkov na strežnik ali na odjemalca v CVS ali TAB formatih. Pregled z grafikoni je možen kumulativno za vse izpolnjene ankete ali po posameznih izpolnjevanjih, to je po zaporedni številki izpolnjevanja.

7. Zaključek

Odprikodno orodje phpESP nam nudi enostavno orodje, kjer opravimo celotno delo s pomočjo spletnega brskalnika. Oblikovalcem anket ni treba nameščati nobene dodatne programske opreme, vedeti jim ni treba praktično ničesar, kar se dogaja na strani strežnika. Od administratorja strežnika, ki predhodno namesti in konfigurira aplikacijo, pridobijo le uporabniški dostop in geslo. S tem jim je že omogočeno delo s spletnimi anketami. Uporabnikom v Sloveniji ponuja podporo COKS, ki jo velja izkoristiti.